

דְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ לְעֵינֵי הָעָם

ג'ליון תנ"א 453

ערוך ע"י ישראל שלום דבורין
בהוצאת מכון דברי יושר

פְּרֻשַׁת שְׁלַח תְּשַׁפ"ה

בַּיָּה בַּפְּרָשָׁה

תמצית דברי הפרשה
בשילוב פירושים ודרושים

ילדים וקריים וחביבים!

פרשת השבוע פותחת ועוסקת
באחד האסונות הגדולים שארעו
לעם ישראל מאז היותו לעם, האסון
שנגרם מחטא המרגלים.

יותר מדויק לומר, שחטא זה, הוא
השרש והיסוד של חלק גדול מהאסונות שפקדו ופוקדים
את עמנו לאורך כל הדורות.

יסוד האסון הזה נעוץ בפרשת בהעלותך כאשר בגי
ישראל מהרו לנטע מהר השם ובגלל זה הפסידו חלק
מהסניעתא דשמאי ששמר עליהם שלא יחטאו, וכו' מכך
שתחלת המעשה של הנסיעה לא היתה כראוי, בזה גרמו
שזה השפיע לא טוב על כל המשך הענינים עד שמזה
התגלגל שהם הגיעו לחטא נורא ואיום כזה שבסופו נגזר
עליהם ענש לדורי דורות.

הפרשה מספרת על כך שהשם אמר למשה לשלח
מרגלים לרגל את הארץ.

בפרשתנו לא מפרט בדיוק כיצד התגלגל כל הענין, אבל
בפרשת דברים מתאר משה רבנו כיצד התאספו כולם
בערבוביה לפני משה ובקשו בחסר אמונה לראות את
הארץ שהקדוש ברוך הוא הבטיח להם.

באותו רגע שבו הם בקשו את הבקשה הזאת, כבר
נגזר עליהם שלא יכנסו לארץ מיד, אך משה רבנו כדי
להיטיב את הגזרה בקש מהקדוש ברוך הוא שיוכר לו
לשלח את המרגלים ועל ידי שיוכר צדיקים גדולים אשר
יבואו ויגידו לבני ישראל שהארץ טובה, ושמחו בגי
ישראל על הארץ ויכנסו אליה בשמחה, כי כל מצוה
שנעשית בשמחה יש לה קיום.

באמור, מפני שהם מהרו לנטע מהר השם, גלגל עליהם
הקדוש ברוך הוא את הגזרה שלא יכנסו לארץ ולא עלה
ביד משה להיטיב את הגזרה ובמקום שהמרגלים נשובו
וישבו את הארץ קרה להפך, כפי שניראה בהמשך
הדברים.

המרגלים שהלכו בשליחותם של העם אשר היו
בצאתם לשליחות, צדיקים גדולים, אנשי אמת שנבחרו
על ידי אנשי שבטם ובהסכמת משה רבנו, הפכו את
עצמם וקלקלו את דרכם, ובמקום להבטיח בעין טובה

ולהאמין שהארץ המבטחת ארץ
טובה היא וזבת חלב ודבש באשר
השם הבטיח לאבותינו, הלכו
מרגלים אלו לחפש את חסרונותיה
של הארץ, עד כדי כך עינם הפכה
רעה, שהם הצליחו להפך את

הדברים הטובים - לרעים.

דבר זה קרה גם בגלל שהתברר להם שבארץ ישראל
הם לא יהיו נשיאים, נצר הכעסית אותם, ובמקום לחוש
לטובת כל ישראל, הם רצו רק בטובתם האישית
והעצמית.

במקום לראות את חזקה של הארץ, שאפילו אנשים
ענקים יכולים לחיות בה, אמרו המרגלים שהם הרגישו
כמו חגבים קטנים לעמת גובהם של הענקים.

במקום להבטיח אל השפע העצום שהארץ מגדלת, עד
כדי כך שצריכים כמה אנשים כדי להרים את פרותיה,
אמרו המרגלים שהארץ לא עדינה ומוציאה פרות גסים.

במקום אשר יודו להשם על הנס הגדול שעשה השם
שבנימין שהם רגלו את הארץ, היו יושביה הכנענים
עסוקים בקבורת מתייהם ולא עסקו בלרדוף אחרי
המרגלים, אמרו המרגלים שהארץ אוכלת והורגת את
יושביה.

במקום לבוא ולספר על טיבה של הארץ, הם באו
וספרו ענינים שלא לשמם הם נשלחו, ותארו את חזקם
ועצמתם של יושבי הארץ, עד שאמרו מתוך כפירה שהם
חזקים כביכול אפילו מהקדוש ברוך הוא.

הפכו המרגלים את עורם והפכו להיות "בעלי לשון
הרע", בתחום רב הם הצליחו להסית את כל עדת בני
ישראל.

כשהם באו, הם ספרו לעם בנזכחות משה רבנו, רק את
שבחה של הארץ, אבל אחר כך, בלילה, הם עברו מאהל
לאהל במחנה וספרו לבני שבטיהם שקרים על הארץ
ועל הסכנות שבה.

בני ישראל אשר שמעו את התאורים המביעיתם הללו,
התחילו לבכות כל משפחה באהלה ועד מהרה קול הבכי
עבר מאהל לאהל וכלם ישובו ויכו בכי עצום ונורא על
כך שהם הוציאו ממצרים.

הַמִּשְׁחָה מֵהַבִּפְרָשָׁה

תְּמִצִּית עֵינַי הַפִּרְשָׁה בְּשִׁלּוֹב פִּירוּשִׁים וְדִירוּשִׁים

נֶעֱנְשִׁים עַד כְּדֵי כֶּךָ, אֵךְ מֵאַחֵר וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן נִמְנָעוּ מִלְּשׁוֹב בְּתִשְׁבּוּבָה וְאֵף הָעֲפִילוֹ, נִתְקַזְּזִים עֲנָשִׁים אִזּוֹ וּלְדוֹרוֹת.

בְּהִמְשֵׁךְ הַפִּרְשָׁה נִקְרָא שֶׁהַשֵּׁם מְבַשֵּׁר לָהֶם שְׂעֵל אֵף הַכֹּל, הֵם יִבְנִסּוּ לֵאמֹר וְכִאֲשֶׁר הֵם יִקְרִיבוּ קִרְבָּנוֹת בְּאַרְצָה יִשְׂרָאֵל, לְבִיאוּ יַחַד עִם הַקִּרְבָּנוֹת מִנְחוֹת וְנִסְכִּים, וְהַתּוֹכָה מִפִּרְטוֹת כִּמְהָ מִנְחָה וְנִסְךְ צָרִיךְ לְהִבְיֵא לְכָל סוּג שֶׁל קִרְבֹּו.

נִקְרָא בַּפִּרְשָׁה עַל מִצְוַת הַפִּרְשָׁה חֲלָה מִן הָעֵסָה, כִּאֲשֶׁר לְשֵׁים עֵסָה מִקְמַח הָעֲשׂוֹי מִחֲמִשֶּׁת מִינֵי דָגָן [חֲטָה, שְׂעוּרָה, בְּסִמּוּן, שִׁיפּוֹן, שְׂבֻלַּת שׁוּעֵל], צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מִמֶּנָּה חֲלָה תְּרוּמָה הַנִּתְּנָה לִפְהֵן הָאוֹכְלָה בְּטִהָרָה, וּבְזִמְנוֹ הַזֶּה שֶׁכֻּלּוֹ טִמְאֵי מֵתִים וְהַחֲלָה הַמוֹפְרָשֶׁת טִמְאָה, הִרִי הִיא אֲסוּרָה בְּאַכִּילָה, וְעַל כֵּן שׁוֹרְפִים אוֹתָהּ.

יֵשׁ לְזַכֵּר שֶׁאֲסוּר לֵאכּוֹל מִן הַמֵּאֲפָה הַחַיִּב בְּמִצְוַת הַפִּרְשָׁה חֲלָה, לִפְנֵי שִׁיפְרִישׁוּ מִמֶּנּוּ חֲלָה תְּרוּמָה, וְהַבָּצֵק אוֹ הַמֵּאֲפָה הַזֶּה נִקְרָאִים "טָבֵל".

נִלְמַד בַּפִּרְשָׁה מֵהוּ הַקִּרְבָּן וְהַפִּרְשָׁה שֶׁצָּרִיכִים לְהַקְרִיב וּלְכַפֵּר בְּמִקְרָה שַׁחַס וְשִׁלּוּם עֲבֹדוֹת זָכָה בְּשׁוּגָה, עֲלִינוּ לְדַעַת שֶׁפְּעֻמִּים רַבּוֹת נִתְּנוּ לְהַכְשִׁיל בְּעֲבֹדָה זָכָה בְּשׁוּגָה, שֶׁכֵּן יֵשׁ אֲפִשְׁרוּיוֹת שׁוֹנוֹת שֶׁל מַעֲשִׂים שְׁנֵרָאִים כְּמַעֲשִׂים מִתְּרִים, כְּגוֹן צוּרוֹת רַפּוּי מִסִּמּוֹת, וְהֵם עֲבֹדָה זָכָה!

נִקְרָא בַּפִּרְשָׁה עַל הַ"מִּקְוֹשֵׁשׁ", בְּהִיּוֹת עִם יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר, נִחְרְדוּ לְרִאשׁוֹת בְּעֶצֶם יוֹם הַשַּׁבָּת, אִישׁ מִקְוֹשֵׁשׁ - מִגִּבּוֹ עֲצִים, וְאֵף לְאַחֵר שֶׁהִתְרוּ בּוֹ יָדִים שֶׁהִדְבָּר אֲסוּר וְשֶׁהוּא מִתְחַיֵּב בְּמִיתָה עַל מַעֲשֵׂיו - לֹא פָסֵק מִלְּקוֹשֵׁשׁ, וְהִבְיָאוּהוּ אֶל מוֹשֶׁה, וְשָׁמָּה אוֹתוֹ בְּמִשְׁמֵר עַד אֲשֶׁר הַשֵּׁם פָּרַשׁ לָהֶם שֶׁהַמַּחֲלָל שָׁבַת מִיתָתוֹ בְּסִקִּילָה.

הַפִּרְשָׁה מְסַתֵּמֶת בַּפִּרְשָׁה מִצְוַת צִיצִית, הַמְזִכִּירָה לָנוּ בְּלִבִּישָׁתָהּ אֶת כָּל תְּרִיזֵי הַמִּצְוֹת שֶׁהַשֵּׁם צִוָּה אוֹתָנוּ, וְכִאֲשֶׁר זֹכְרִים אֶת כָּל מִצְוֹת הַשֵּׁם נִזְכָּר לְקַיֵּם גַּם אֶת הַמִּצְוָה שֶׁלֹּא לְתוֹר עִם הָעֵינַיִם לְהִסְתַּכֵּל בְּמִרְאֹת וּבִדְבָרִים שֶׁהַצִּיּוֹנוּת יִפָּה לָהֶם, וּבִכְךָ נִהְיָ קְדוּשִׁים לֹא-לֹקִים שֶׁהוֹצִיא אוֹתָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְעוֹד שְׂעֵל יְדֵי הַצִּיצִית וְהַמִּצְוָה שֶׁל לֹא תִתּוֹרוּ מִתְּקוֹן עוֹוֹן הַמִּרְגָּלִים, כִּי הֵלֵב וְהָעֵינַיִם הֵם מִרְגָּלִים, וְצָרִיכִים לְהִשְׁמֵר מִלְּתוֹר אַחֲרֵיהֶם וּלְשִׁמּוֹר עַל טְהֻרַת הָעֵינַיִם וְהֵלֵב.

שָׁבַת שְׁלֵוֹ וּמִבְרָךְ!

אוֹתוֹ לִלְחָה נֹכָח נֹתֵר לְדוֹרוֹת לְהִיּוֹת לִלְחָה נֹכָח - לִיל תִּשְׁעָה בָּאָב! שְׁבוּ חֲרִבוּ שְׁתֵּי בִתֵּי מִקְדָּשׁ, הִרְאִישׁוּן וְהַשֵּׁנִי, לִלְחָה שְׁבוּכִים בּוֹ לְדוֹרוֹת.

רַק שְׁנַיִם מִן הַמִּרְגָּלִים לֹא קִלְקְלוּ אֶת דִּרְכָם - כָּלֵב בֶּן יִפְתָּח מִשְׁבֵּט יְהוּדָה, וְיְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון מִשְׁבֵּט אֶפְרַיִם מִשְׁבֵּט מוֹשֶׁה.

אֵךְ כָּל כִּמְהָ שֶׁנִּסּוּ שְׁנֵי הַצִּדִּיקִים הִלְלוּ לְשִׁכְנַע אֶת הָעָם שֶׁהִדְבָּרִים אֵינֶם נִכְוָנִים - לֹא עֲלֵתָה בְּיָדָם, וְכִמְעַט שֶׁכָּל הַעֲדָה רָגְמָה אוֹתָם בְּאַבְנִים.

כִּאֲשֶׁר הַשֵּׁם רָאָה אֶת כְּפִיּוֹת טוֹבָתָם שֶׁל עַדְתּוֹ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נָהוּ אַחֲרֵי עֲצַת הַמִּרְגָּלִים, כַּעַס עָלֵיהֶם מֵאֵד, עַד אֲשֶׁר רָצָה לְהַשְׁמִידָם וּלְכַלּוֹתָם לְגַמְרֵי מַעַל הָאֲדָמָה, וּלְהַקִּים מִחֲדָשׁ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מִזֶּרְעוֹ שֶׁל מוֹשֶׁה רַבֵּנוּ.

אוּלָּם מוֹשֶׁה הִרְוָעָה הַנֶּאֱמָן, הִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַשֵּׁם שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה זֹאת כִּי עַל יְדֵי כֶּךָ יִגְרַם חַס וְשִׁלּוּם חֲלוּל הַשֵּׁם, וְהַשֵּׁם נִעְנָה לְתַפְלָתוֹ וְלֹא הִשְׁמִיד אֶת הָעָם, אֵךְ הָעֵינַיִם בְּעֶנְשׁ כְּבֹד, בְּמִקּוֹם לְהַכְנִס אֶל הָאֶרֶץ שֶׁכָּבֹד עָמְדוּ בְּתַתָּהּ, הִיָּה עָלֵיהֶם לְהַתְּגַלְּגֵל אֲרֻבָּעִים שָׁנָה בְּמִדְבָּר עַד אֲשֶׁר מָתוּ כָּל אוֹתָם הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ בַּחֲטָא הַזֶּה, וְהֵם לֹא זָכוּ לְרִאשׁוֹת וּלְהַכְנִס לְאֶרֶץ אֲשֶׁר מֵאֲסוּ בָּהּ בְּטַפְשׁוֹתָם וּבְרִשְׁעוֹתָם.

הַמִּרְגָּלִים עֲצָמָם נֶעֱנְשׁוּ בְּעֶנְשׁ כּוֹאֵב, מִדָּה כְּנֻגַּד מִדָּה, הֵם דִּבְּרוּ לְשׁוֹן הָרַע עַל הָאֶרֶץ הַטּוֹבָה, וְהַשֵּׁם הָעֵינַיִם שֶׁלְשׁוֹנָם הִתְאַרְכָּה עַד לְטַבּוּרָם, וְתוֹלְעִים הָיוּ יוֹצֵאִים מִלְּשׁוֹנָם וְנִכְנָסִים לְתוֹךְ טַבּוּרָם, וְרָאוּ כּוֹלָם אֶת עֲנָשׁ הַחֲמוֹר שֶׁל בְּעֵלֵי לְשׁוֹן הָרַע!

רַק שְׁנֵי הַמִּרְגָּלִים שֶׁשְׁמָרוּ עַל צִדְקוֹתָם - יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב, זָכוּ לְהַכְנִס לְאֶרֶץ הַטּוֹבָה וּלְיִרְשׁ אוֹתָהּ וּלְהַנּוֹת מִטּוֹבָהּ וּלְשַׁבֵּעַ מִפְּרִיָּהּ.

בְּסִיּוּם פִּרְשַׁת הַמִּרְגָּלִים נִקְרָא בַּפִּרְשָׁה עַל כֶּךָ שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל לֹא לָמְדוּ לָקַח, וְאֵף עַל פִּי שֶׁהַשֵּׁם אָמַר לָהֶם שֶׁאֵין לָהֶם כְּעַת זְכֻלָּת לְהַכְנִס לְאֶרֶץ, וְאֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא עָשׂוּ תִשְׁבּוּבָה עַל חֲטָא הַמִּרְגָּלִים, בְּכָל זֹאת הָעֲפִילוֹ [=טַפְסוּ] מִן הָעָם לַעֲלוֹת אֶל רֹאשׁ הַהָר כְּדֵי לְהַכְנִס לְאֶרֶץ, וְלֹא שָׁעוּ לְאַזְהָרוֹתָיו שֶׁל מוֹשֶׁה, שֶׁהִדְבָּר לֹא אֲפָשִׁי וְהֵם מִסְכָּנִים אֶת חֵייהֶם, וְאֵכֵן יִרְדּוּ הָעַמְלָקִי וְהַכְּנַעֲנִי מִהָהָר וְכִדְפוּ וְהָכּוּ בָּהֶם מַכָּה רַבָּה.

אֲנָשִׁים אֵלּוּ נִקְרָאִים בְּלְשׁוֹן חַז"ל מַעֲפִילִים, עַל שֵׁם הַמַּעֲשֶׂה שֶׁעָשׂוּ, וְתֵאֵר זֶה נִקְבַּע לָהֶם לְגִנָּא.

אֵלּוּ הָיוּ זֹכִים וְהָיוּ מִתְחַרְטִים עַל חֲטָא הַמִּרְגָּלִים וְהָיוּ שָׁבִים בְּתִשְׁבּוּבָה שְׁלֵמָה, הָיוּ מִתְכַּפְּרִים בְּדֶרֶךְ אַחֲרָת וְלֹא